A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (ötödik tanács)

2011. március 1-je*

A C-457/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal de première instance de Liège (Belgium) a Bírósághoz 2009. november 23-án érkezett, 2009. október 29-i határozatával terjesztett elő az előtte

Claude Chartry

és

az **État belge**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J.-J. Kasel tanácselnök, M. Ilešič és M. Berger (előadó) bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: francia.

a főtanácsnok meghallgatását követően,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EU 6. cikknek a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését megelőző változata, valamint az EK 234. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a C. Chartry és az État belge között folyamatban lévő adóügyi eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A többek között a 2009. július 12-i különleges törvénnyel (*Moniteur belge*, 2009. július 31.) módosított, a Cour d'arbitrage-ról (alkotmánybíróság) szóló 1989. január 6-i különleges törvény (*Moniteur belge*, 1989. január 7.) 26. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A Cour d'arbitrage előzetes döntéshozatal keretében ítéletben határoz az alábbiakra vonatkozó kérdésekről:

[…]

3. Az Alkotmány »A belgákról és jogaikról« szóló II. címe cikkeinek, illetve 170., 172. és 191. cikkének valamely törvény, rendelet vagy az Alkotmány 134. cikkében szereplő szabály általi megsértése;

[…]

(2) Ha valamely bíróság előtt ilyen kérdés merül fel, annak kérnie kell a Cour d'arbitrage-tól, hogy döntsön e kérdésről.

Nem áll fenn a bíróság e kötelezettsége, ha:

[…]

2. a Cour d'arbitrage már döntött azonos tárgyú kérdésről vagy keresetről.

[…]

(4) Ha valamely bíróság előtt arra hivatkoznak, hogy a törvény, rendelet vagy az Alkotmány 134. cikkében szereplő szabály olyan alapvető jogot sért, amelyet az Alkotmány II. címének valamely rendelkezése, illetve valamely európai vagy nemzetközi jogi rendelkezés teljesen vagy részben ugyanolyan módon garantál, a bíróságnak először előzetes kérdést kell a Cour d'arbitrage-hoz terjesztenie az Alkotmány II. címe adott rendelkezésével való összeegyeztethetőségre vonatkozóan.

Az első albekezdéstől eltérően nem áll fenn a Cour d'arbitrage-hoz előzetes kérdés terjesztésére vonatkozó kötelezettség:

1. a (2) és (3) bekezdésben szereplő esetekben;

[…]"

4 A Cour d'arbitrage-ról szóló 1989. január 6-i különleges törvény 28. cikke szerint:

„Az előzetes kérdést előterjesztő bíróság, valamint az ugyanabban az ügyben döntéshozatalra köteles bármely más bíróság köteles tiszteletben tartani a Cour d'arbitrage ítéletét az azon jogvitára vonatkozó határozat meghozatalakor, amelynek keretében előterjesztették a 26. cikkben szereplő kérdéseket."

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

5 C. Chartry, akinek lakóhelye Belgiumban van, informátorként dolgozott egy Belgiumban székhellyel rendelkező, a biztosítottak védelmére szakosodott társaságnál.

6 A belga adóhatóság – ellenőrzést követően – kiigazította a C. Chartry által az 1994-es, 1995-ös és 1996-os adóévre vonatkozóan bevallott jövedelmet, és új összeget állapított meg az említett adóévekben általa fizetendő közvetlen adók tekintetében. Az 1994-es adóévre megállapított adókülönbözetet 1997. február 18-ig, az 1995-ös adóévre megállapított adókülönbözetet 1997. szeptember 18-ig, az 1996-os adóévre megállapított adókülönbözetet pedig 1997. augusztus 25-ig kellett megfizetni.

7 C. Chartry 1997. február 11-én és október 9-én panaszt nyújtott be ezen adókülönbözetet megállapító határozatok ellen.

8 2001. november 30-án és december 7-én elévülést megszakító fizetési meghagyást kézbesítettek C. Chartrynak.

9 Az adóhatóság 2007. október 17-i határozatában nagyrészt elutasította C. Chartry panaszait.

10 2008. január 17-én C. Chartry a tribunal de première instance de Liège-hez fordult. Azt állítja, hogy a belga adószabályok szerint a közvetlen adók a megfizetésükre megállapított időponttól számított öt év elteltével elévülnek, márpedig a tőle követelt adókülönbözetek megfizetésére megállapított időponttól számított öt év alatt nem hoztak a belga Code civil (polgári törvénykönyv) 2244. cikke értelmében vett, elévülést megszakító aktust. A 2001-ben neki kézbesített két fizetési meghagyást illetően a belga Cour de cassation ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely szerint a vitatott adótartozás miatt kézbesített fizetési meghagyásnak nincs az említett Code civil 2244. cikke értelmében vett, elévülést megszakító hatása.

11 Válaszában az État belge azt állítja, hogy a 2004. július 9-i kerettörvény (*Moniteur belge*, 2004. július 15.) 49. cikke alapján a fizetési meghagyást a belga Code civil 2244. cikke értelmében vett, elévülést megszakító aktusnak kell tekinteni akkor is, ha az adótartozást vitatják.

12 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a Cour d'arbitrage 2005. december 7-i és 2006. február 1-jei ítéletében kimondta, hogy a 2004. július 9-i kerettörvény 49. cikke visszaható hatályú, ami ellentétes az állampolgárokat megillető bírósági garanciákkal, ám e visszaható hatályt kivételes körülmények igazolják, és az közérdeken alapuló kényszerítő okon alapul.

13 A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a 2004. július 9-i kerettörvény 49. cikke, visszaható hatályára tekintettel, a jogalkotó folyamatban lévő bírósági ügybe való beavatkozásának minősül, amelyet C. Chartry egyedi esetében nem igazol a közérdekből fakadó követelmények és az érintett alapvető jogainak védelme közötti megfelelő egyensúly.

14 A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban a Cour d'arbitrage-ról szóló 1989. január 6-i különleges törvény 26. cikke miatt nem vonhatja le az e megállapításból fakadó következményeket, mivel – főszabály szerint – e rendelkezés alapján az a bíróság, amely előtt e rendelkezésre hivatkoznak azzal kapcsolatban, hogy valamely szabály a belga alkotmány, illetve az uniós jog vagy a nemzetközi jog valamely rendelkezésével egyaránt garantált alapvető jogot sért, köteles először a szóban forgó szabály alkotmányosságára vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel fordulni a Cour d'arbitrage-hoz. Kétségtelen, hogy az említett cikk (4) bekezdése második albekezdésének 1. pontja és (2) bekezdése második albekezdésének 2. pontja alapján e kötelezettség nem terheli e bíróságot a jelen ügyben, mivel a Cour d'arbitrage már két alkalommal is megállapította a 2004. július 9-i kerettörvény belga alkotmánnyal való összeegyeztethetőségét. Mindazonáltal a Cour d'arbitrage e határozatai nem teszik lehetővé, hogy különös, az elé terjesztett ügy sajátos körülményeit figyelembe vevő egyedi felülvizsgálatot folytasson le.

15 E körülmények között a tribunal de première instance de Liège úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a[z EU] 6. cikkel, valamint a[z EK] 234. cikkel az olyan nemzeti törvény, amely – mint a Cour d'arbitrage-ról szóló, 1989. január 6-i különleges törvény 26. cik-

két módosító 2009. július 12-i törvény – kötelezővé teszi, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja, hogy valamely adófizető állampolgárt egy másik nemzeti törvénynyel, nevezetesen a 2004.július 9-i kerettörvény 49. cikkével megfosztották az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló [1950. november 4-én Rómában aláírt] egyezménynek [a továbbiakban: EJEE] a közösségi jog részét is képező 6. cikkében garantált hatékony bírói jogvédelemtől, előzetesen a Cour constitutionnellehez [alkotmánybíróság] forduljon, anélkül hogy e bíróság közvetlenül biztosíthatná a közösségi jog közvetlen alkalmazhatóságát az elé terjesztett jogvitában, illetve gyakorolhatná még a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára vonatkozó hatáskört, ha a Cour constitutionnelle az Alkotmány II. címében garantált alapvető jogokkal összeegyeztethetőnek nyilvánította a nemzeti törvényt?"

A Bíróság hatásköréről

16 Az írásbeli észrevételeket előterjesztő belga és francia kormány, illetve Európai Bizottság azt állítja, hogy a Bíróságnak nincs hatásköre a feltett kérdés megválaszolására.

17 Annak megállapítása érdekében, hogy a Bíróságnak van-e hatásköre, meg kell vizsgálni a feltett kérdés tárgyát.

18 A kérdést előterjesztő bíróság kérdésével lényegében arra vár választ, hogy ellentétes-e az EK 234. cikkel az a tagállami szabályozás, amely egyrészt kötelezővé teszi e tagállam bíróságai számára, hogy előzetesen a törvények alkotmányosságának vizsgálatával megbízott nemzeti bírósághoz forduljanak, ha az a kérdés merül fel, hogy valamely belső jogi rendelkezés összeegyeztethető-e az Alkotmányban garantált valamely alapvető joggal olyan esetben, amikor egyidejűleg arról is szó van, hogy ez a rendelkezés ellentétes-e az uniós jogban teljes egészében vagy részben garantált valamely alapvető joggal, másrészt amely kötelező az említett tagállam bíróságai számára

a törvények alkotmányossági vizsgálatával megbízott nemzeti bíróság által kialakított jogi értékelés tekintetében.

19 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog elsőbbségének biztosítása érdekében a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EK 234. cikkel létrehozott együttműködési rendszer működése azt igényli, hogy a nemzeti bíróság az eljárás általa megfelelőnek tartott bármely pillanatában szabadon a Bírósághoz fordulhasson az általa szükségesnek tartott bármely kérdéssel (lásd a C-188/10. és C-189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5667. o.] 52. pontját).

20 Konkrétabban a Bíróság kimondta, hogy az EK 234. cikkel ellentétes a nemzeti törvények alkotmányosságának vizsgálatára irányuló közbenső eljárást bevezető tagállami jogszabály abban az esetben, ha ezen eljárás elsőbbségi jellege azzal a következménnyel jár, hogy – akár még valamely alkotmányossági kérdésnek a törvények alkotmányossági vizsgálatával megbízott nemzeti bíróság elé terjesztését megelőzően, akár adott esetben az e bíróság által az említett kérdésre vonatkozóan hozott határozatot követően – az összes többi nemzeti bíróságot megakadályozza abban, hogy éljen azzal a lehetőséggel, illetve teljesítse azon kötelezettségét, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdésekkel forduljon a Bírósághoz (a fent hivatkozott Melki és Abdeli egyesített ügyekben hozott ítélet 57. pontja).

21 Emlékeztetni kell azonban arra is, hogy a Bíróság, ha az EK 234. cikk alapján fordulnak hozzá, az EK-Szerződés értelmezésére, valamint az európai uniós intézmények aktusai érvényességéről való döntésre és ezen aktusok értelmezésére rendelkezik hatáskörrel. Ennek keretében a Bíróság hatásköre kizárólag az uniós jog rendelkezéseire korlátozódik (lásd különösen a C-361/07. sz. Polier-ügyben 2008. január 16-án hozott végzés 9. pontját, valamint a C-339/10. sz., Asparuhov Estov és társai ügyben 2010. november 12-én hozott végzés [EBHT 2010., I-11465. o.] 11. pontját).

22 Ami az alapvető jogok védelméből eredő követelményeket illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azok minden olyan esetben kötik a tagállamokat, amikor az uniós jogot kell alkalmazniuk (lásd a fent hivatkozott Asparuhov Estov és társai ügyben hozott végzés 13. pontját).

23 Hasonlóképpen, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 51. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy rendelkezéseinek címzettjei „a tagállamok [kizárólag] annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre".

24 E korlátozás nem módosult a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével, amely óta az EU 6. cikk (1) bekezdése alapján a Charta ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések. E cikk szerint ugyanis a Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit.

25 Márpedig, bár az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében garantált hatékony jogorvoslathoz való jogot – amelyre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik – az uniós jog általános elve (lásd különösen a C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6155. o.] 177. és 178. pontját), amelyet elismer a Charta 47. cikke is, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan konkrétumot, amely alapján úgy lehetne tekinteni, hogy az alapeljárás tárgya az uniós joghoz kapcsolódik. Az alapeljárásnak – amelyben egy belga állampolgár áll vitában az État belge-zsel az e tagállam területén végzett tevékenységek adóztatásával összefüggésben – nincs olyan eleme, amely kapcsolódna a Szerződésnek a személyek, a szolgáltatások vagy a tőke szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseiben szereplő valamelyik helyzethez. Ezenfelül az alapeljárás nem vonatkozik olyan nemzeti intézkedések alkalmazására sem, amellyel az érintett tagállam végrehajtja az uniós jogot.

26 Következésképpen nem állapítható meg a Bíróságnak a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolására vonatkozó hatásköre.

27 E körülmények között az eljárási szabályzat 92. cikkének 1. §-a alapján meg kell állapítani, hogy a Bíróságnak nyilvánvalóan nincs hatásköre a tribunal de première instance de Liège által feltett kérdés megválaszolására.

A költségekről

28 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Bíróságának nyilvánvalóan nincs hatásköre a tribunal de première instance de Liège (Belgium) által feltett kérdés megválaszolására.

Aláírások